

SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ AKADEMICKÉHO ROKU 2019/2020 VYSOKÝCH ŠKOL ČESKÉ REPUBLIKY

Praha, 3. 10. 2019

Projev předsedy České konference rektorů

Vážený pane premiére, vážení páni ministři, vážená paní předsedkyně,
Magnificence, Excellence, vzácní hosté!

České vysoké školy urazily za posledních třicet let velký kus cesty. Pamatuji si ještě dobu dřívější, kdy o tom, co je dobrá věda, rozhodovali nikoli zahraniční recenzenti, prestižní grantové agentury či editoři významných vědeckých periodik, ale pouze tehdejší šéfové kateder nebo ústavů. Těch třicet let se zde pokoušíme kultivovat systém, který by co možná nejobjektivněji ocenil kvalitní výsledky naší práce. Systém založený na peer review, scientometrii (pravda, dnes někdy až příliš glorifikované), ale také čím dál tím více podporující komercializaci a další kritéria, která se dají jen obtížně tzv. ohnout. Stejnou dobu jsme vystaveni velmi tvrdé mezinárodní konfrontaci, i pokud jde o kvalitu naší pedagogické práce. Uvědomujeme si, že plně se světu otevřít a těmto výzvám jít vstříc, je jediná cesta, jak dnes uspět.

Naše země má v dnešní době celé spektrum vysokých škol. Jsou různě velké, mají různý status, některé jsou v tradičních centrech, jiné plní nezbytnou úlohu kulturních či intelektuálních ohnisek v regionech. Je zřejmé, že není jednoduché takový systém spravedlivě a moudře řídit. Snaha vyladit pravidla takového systému nás provází celých oněch 30 let. Byly doby, kdy téměř každý nový ministr přicházel s jasnou představou reformy vysokého školství nebo výzkumu ... Výsledkem byl často ještě méně stabilní systém, než byl ten předchozí. Ano, stabilita ..., to je atribut, po kterém vysoké školy vždy volaly. Stabilita cílů a hodnotících kritérií, potažmo kritérií financování. Je dobré včas znát jasná pravidla hry.

Jsem proto rád, že se tento systém v posledních letech kymácí již mnohem méně, že pravidla již nepřijímáme retroaktivně, a věřím, že po naběhnutí nové metodiky hodnocení výzkumných organizací bude celý systém garantovat relativně stabilní podmínky pro rozvoj vysokých škol, ale přitom takové, které reflektují světové trendy směrem ke kvalitě či dokonce k excelenci. Jsme rádi, že vidíme konkrétní a jasné kroky, které začaly naplňovat Inovační strategii této země, a že jsme zřetelnou součástí této cesty. Ochotně se podílíme na tvorbě nových strategií určených pro další období nejen vysokého školství, ale celého školského systému této země. Slibujeme si od toho mj. kontinuitu hlavních cílů a principů, na jejichž základě jsme či budeme hodnoceni, a tedy i financováni.

Hovořím-li o hodnocení, nemohu vynechat problematiku světových univerzitních žebříčků. Přiznejme si, že ačkoli všichni vidíme jejich problematiku, někdy až nefér pravidla, téměř všichni je sledujeme. Politici i novináři se mě opakovaně ptají, co říkám postavení našich vysokých škol v těchto žebříčcích. Odpovídám jim, že vidím stagnující, ale i progresivní trendy. Jistě, žádné české vysoké škole se doposud nepodařilo prorazit mezi elitní stovku světových univerzit. Na druhou stranu zastoupení českých univerzit v těchto žebříčcích významně posílilo. Z dřívějších tří či čtyř se dnes v těchto hodnoceních objevuje 7, 9, nebo dokonce 17 českých univerzit podle konkrétního rankingu. Samozřejmě nejen pořadí

nejlepších, ale i počet takto hodnocených vysokých škol té či oné země vypovídá o kvalitě vysokoškolského systému.

Věřím, že nový systém hodnocení výzkumných organizací v tomto ohledu přinese další zdravé podněty. Že potlačí, nikoli podpoří, formalismus v hodnocení, a naopak ocení ty skutečně kvalitní výsledky vědy, výzkumu a inovací, které snesou srovnání se světovou špičkou. Současně věřím, že jeho zavádění nepřinese nějakou podobu zvýhodnění jedněch na úkor druhých. Ve vědě by se mělo měřit všem stejným metrem. Nebo si opravdu někdo vážně myslí, že se jeho univerzita stane světovou, bude-li ze státního rozpočtu dostávat za stejný výsledek dvakrát tolik než jiná vysoká škola? Takzvanou světovou univerzitou se v našich podmínkách stane jen a pouze ta, která mj. dokáže získávat významné prostředky ze zahraničních grantových agentur nebo od českých a zahraničních firem.

Dámy a pánové,

vážím si toho, že po letech stagnace či dokonce poklesu zažíváme roky, kdy se navyšuje rozpočet vysokých škol i rozpočet na výzkum. Budeme rádi, když i v této věci získáme některé další jistoty, které náš systém dále stabilizují a umožní nám lépe plánovat rozvoj našich škol. Jsem si jist, že takovým významným posunem by byl i podpis připravovaného memoranda o podpoře výzkumu, vývoje a inovací v ČR mezi RVVI, MŠMT, AV ČR a ČKR.

Jako ČKR chceme aktivně přicházet s impulsy na snížení administrativy a posílení institucionálního financování vysokých škol na úkor účelového všude tam, kde to dává smysl. Je nezbytné, aby z prostředků pro vysoké školy a na výzkum co největší část doputovala až k pedagogům a vědcům samotným. Prostředky, které stále větší částí končí u administrativních pracovníků a projektových manažerů, nejenže nepřinášejí konkrétní výsledky, ale vytvářejí balast, ve kterém se celá řada dobrých nápadů a zdravých aktivit ztrácí.

Zdravý a tedy rostoucí trend vykazuje v posledních letech i míra internacionalizace českých vysokých škol, byť je podle našeho názoru stále nedostatečná. Přes všechny programy, které tomuto procesu úspěšně pomáhají, je nutné zmínit i hlavní komplikaci. Tou je nepružnost, a dost možná že někdy i neochota dotčených orgánů při vydávání víz. Chápeme a respektujeme v tomto smyslu nutnost jisté, řekněme opatrnosti, směrem k některým státům, nicméně pomalý až asertivní přístup při vydávání víz studentům přijatým ke studiu na českých vysokých školách ze zemí, které nepředstavují bezpečnostní riziko, dnes významně komplikuje posilování mezinárodního charakteru našich škol. Naopak musím velmi kvitovat velký pokrok, který byl zaznamenán při vydávání víz pro příjíždějící zahraniční pedagogy či vědce. Přesně to je cesta, kterou by se naše úřady měly vydat i v případech námi vybraných a přijatých zahraničních studentů.

V dobíhajícím programovém období se z evropských programů zrealizovalo velké množství projektů, které významně přispěly k rozvoji vysokého školství nebo výzkumu a inovací. Čeká nás příprava nového programového období a my jsme připraveni v tomto procesu pokračovat. Všichni jsme poučenější, a tak věřím, že nové období bude ještě úspěšnější než to současné. Věřím, že i tentokrát se podaří vyjednat takové podmínky, které budou garantovat rovný přístup vysokých škol k evropským prostředkům, aby konkurenční prostředí bylo nadále zdravé a motivující k vynikajícím výsledkům.

Dámy a pánové,

ČKR bude nadále spolehlivým partnerem, reprezentujícím vysoké školy v ČR. Děkuji Vám všem za dosavadní věcnou a korektní spolupráci a těším se na její pokračování v novém akademickém roce.

Quod Bonum, Felix, Faustum, Fortunatumque Eveniat.

V Praze dne 3. října 2019

*Prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.
rektor České zemědělské univerzity v Praze
předseda České konference rektorů*